UUTISET

Suomi ei tule olemaan elävä ja asuttu, mikäli ihmisille ei ole tarjolla hengenravintoa kotiseudullaan. **JOHTAJA MINNA SIRNÖ, TAITEEN EDISTÄMISKESKUS**

Ikääntyvät työllistyvät ja siirtävät eläkkeelle jääntiä

Suomalaiset jäivät viime vuonna eläkkeelle keskimäärin 60,9-vuotiaina. Se on lähes puoli vuotta enemmän kuin vuonna 2011 eläkkeelle jääneiden keski-ikä.

Ikääntyvät työntekijät näyttävät työllistyvän varsin hyvin ja pitävän työpaikkansa, vaikka talous ja työllisyys jatkavat monetta vuotta kehnosti.

”Ikääntyneiden työllisyysaste nousi kolmatta vuotta peräkkäin”, johtaja **Mikko Kautto** Eläketurvakeskuksesta kertoo.

Etenkin kuntien työntekijät tekivät selvästi vähemmän eläkehakemuksia kuin edellisvuonna. Suunta oli sama monilla muillakin aloilla.

Pienet kunnat pitävät tiukasti kiinni terveydenhoitoalan ikääntyvistä naisista. Tilalle on vaikea saada uutta väkeä. Kuntien status työnantajana kärsii.

Suuret ikäluokat ovat valtaosin jo poistuneet työelämästä. Nyt eläkehakemukset vähenivät. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen laski.

Eläketurvakeskus yllättyi eläkeiän noususta: se odotti iän pysyvän lähes ennallaan eli vuoden 2011 tasolla.

Viime vuonna eläkkeelle siirryttiin keskimäärin 60,9-vuotiaana.

Vuonna 2011 työeläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 60,5 vuotta. Vuosikymmenen taitteessa kuusikymppiset jäivät eläkkeelle.

Viljelijä eläkkeelle 62-vuotiaana

Viljelijät jäivät viime vuonna eläkkeelle keskimäärin 61,7-vuotiaina.

Luku on keskiarvo työeläkkeelle ja luopumistuelle siirtyneistä tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Melan luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia Eläketurvakeskuksen eläkeikiin. Mela raportoi toteutuneet eläkkeelle jäännit, kun taas Eläketurvakeskus laskee eläkelaitosten luvuista odotteen eläkkeellesiirtymisestä.

”Eläkeiän odote ottaa huomioon väestön ikärakenteen muutoksen”, Kautto perustelee.

Kaksi kolmesta suomalaisesta jatkaa työelämässä vanhuuseläkkeen ikään asti. Vanhuuseläkeläisten luku nousee myös viljelijäväestössä.

Työeläkejärjestelmässä vanhuuseläkkeelle voi joustavasti jäädä 63–68-vuotiaana.

Suhdeluvut olivat kymmenen vuotta sitten päinvastaiset.

Joka kolmas työskenteli vanhuuseläkkeen ikään. Selvä enemmistö siirtyi jollekin varhaiseläkkeelle.

”Yhden vuoden lukua tärkeämpää on pitkän aikavälin trendi. Eläkkeelle siirtymisessä ja rekisteröimisessä voi tapahtua erinäisiä muutoksia.”

Varhaiseläkkeitä on karsittu ja ikärajoja nostettu. Työttömyysputken kautta pääsi vanhuuseläkkeelle muutama tuhat ensimmäistä viime vuonna.

Ikääntyvän työaika joustaa

Maan hallitus tavoittelee keskimäärin 62,4 vuoden eläkeikää vuonna 2025.

Tutkimuspäällikkö **Anna-Maija Lehto** Tilastokeskuksesta pitää tavoitteen toteutumista ilmeisenä.

”Ikääntyneiden koulutustaso on noussut, terveydentila parantunut ja työtehtävät keventyneet”, Lehto luettelee.

Tilastokeskuksen hyvinvointikatsauksessa Lehto kirjoittaa työssä jaksamista edistettävän parhaiten lisäämällä työssä kehittymisen ja oppimisen mahdollisuuksia.

”Työajan joustoja kannattaa lisätä työntekijä huomioiden.”

Suurin osa jää vanhuuseläkkeelle heti 63 vuotta täytettyään.

Naiset ja miehet jäävät eläkkeelle suurin piirtein saman ikäisinä. Raskaissa töissä ei jakseta näin pitkään.

Vanhuuseläkkeelle siirryttiin keskimäärin 63,5-vuotiaana. Työkyvyttömyyseläkkeelle jäädään selvästi tätä aiemmin eli 51,9-vuotiaana.

Työkyvyn ylläpidossa on Kauton mielestä edistytty. Tätä osoittavat lisäys osa-aikaisissa työkyvyttömyyseläkkeissä ja osaeläkkeissä.

”Ihminen on osan aikaa työssä ja osan eläkkeellä.”

JUHANI VIITALA

Miesten ja naisten eläkeiät Melassa

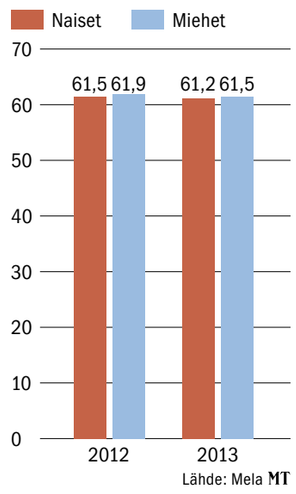

PENTTI VÄNSKÄ

Fosfaattilannoitteiden kysynnän arvioidaan kasvavan vuosittain kolme prosenttia. Kuva Siilinjärven fosfaattikaivoksesta ja tehtaasta.

Lannoitevalmistajat lisäävät kapasiteettia

USA:ssa on käynnissä uusi energiabuumi. Siinä hyödynnetään maakaasun horisontaalista porausta ja hydraulista murtamista eli vesisärötystä. Se alentaa maakaasun hintaa ja lisää mahdollisuuksia ammoniakin tuotantoon.

USA saattaa muutamassa vuodessa muuttua typpilannoitteiden nettotuojasta niiden nettoviejäksi, maatalousjätti Growmarkin lannoiteyksikön johtaja **Rod Wells** sanoo.

Varovaisemman laskelman mukaan laajennussuunnitelmista toteutuu vuoteen 2017 mennessä sellainen määrä, että niiden lisätuotanto kattaa puolet USA:n nykyisestä ammoniakin tuonnista.

Suljettuja tehtaita avataan uudelleen

Joka tapauksessa moni jo suljettu amerikkalainen lannoitetehdas on käynnistämässä tuotantoaan uudelleen.

Yksi niistä on Geismarissa Louisianan osavaltiossa sijaitseva PCS:n typpilaitos. Se käynnistää toimintansa 10 vuoden tauon jälkeen.

Uusia tuotantolaitoksia ovat avaamassa myös egyptiläinen OCI-yhtiö sekä Agrium ja Koch, jotka aikovat lisätä tuotantoaan USA:n Keskilännessä.

Lannoitejätti CF Industries kaavailee lähivuosille 3,8 miljardin dollarin investointeja lisätäkseen huomattavasti kapasiteettia kahdessa tuotantolaitoksessa.

Typpi menossa ylitarjonnan suuntaan

Elintarvikkeiden maailmanlaajuinen kysynnän kasvu ja raakaaineiden kallistuminen lisäävät lannoiteinvestointeja myös USA:n ulkopuolella.

Typen kysyntä kasvaa vuositasolla arviolta 3,5 prosenttia, mutta tuotannossa ollaan silti menossa ylitarjonnan suuntaan, Wells arvioi.

Uusia ammoniakkilaitoksia avataan tänä vuonna ainakin Kiinassa ja Iranissa. Qatarin, Algerian ja Egyptin uudet maakaasulöydöt kasvattavat puolestaan urean tuotantoa.

Tosin Lähi-idän levottomuudet saattavat päinvastoin vähentää lannoitetarjontaa ja siten nostaa typen hintaa.

Fosfaattiakin lisää markkinoille

Fosfaattilannoitteiden kysyntä kasvaa Wellsin arvion mukaan vuosittain 3 prosenttia, ja tuotanto jopa 17 prosenttia kolmen seuraavan vuoden aikana.

”Ajan mittaan tämäkin johtaa ylitarjontaan maailmalla.”

Saudi-Arabiaan on perustettu uusi fosfaattilaitos, jonka kapasiteetti on 1,4 miljoonaa tonnia. Laitoksen avaaminen on kuitenkin viivästynyt.

”Useimpien laitosten ongelmana ovat juuri viivästykset”, Wells sanoo. ”Uutta kapasiteettia on kyllä tulossa, mutta kukaan ei tiedä milloin.”

Myös Brasiliassa ja Kiinassa on suunnitteilla uusia fosfaattilannoitehankkeita. Mutta riittääkö Kiinan tuotannosta vientiin? Siitä on vaikea saada pätevää tietoa.

Kaliumin kysyntä riippuu Aasiasta

Maailman suurimmat kaliumlannoitteiden käyttäjät ovat Kiina ja Intia. Niiden politiikalla on suuri vaikutus kysyntään.

Merkittävimmät kaliumkarbonaatin eli potaskan esiintymät ovat Kanadassa ja Venäjällä. Monien vanhojen tuotantolaitosten kapasiteettia lisätään kovaa vauhtia.

Uusia tuotantolaitoksia ei sen sijaan polkaista käyntiin niin vain.

”Uuden potaskakaivoksen kustannukset ovat suunnattomat”, Wells selittää.

”Potaskan ydinalueella, Kanadan Saskatchewanissa on työvoimapula. Kaivokset joutuvat tarjoamaan melkoisia palkkoja saadakseen työntekijöitä.”

Wellsin arvion mukaan kaliumlannoitteiden kysyntä kasvaa 4 prosentin vuosivauhtia. Tarjontaan on kuitenkin tulossa lisäkapasiteettia noin 20 prosenttia – sitten kun tarvitaan.

”Potaskaa kaivetaan vain tarpeeseen”, Wells selittää. ”Jos varastot kasvavat liian suuriksi, tuotanto lopetetaan. Mutta tarjonta kasvaa todennäköisesti nopeammin kuin kysyntä.”

Kanadalaisille kartellisakot kaliumista

Kanadan suurimmille kaliumkarbonaatin tuottajille määrättiin äskettäin 97,5 miljoonan dollarin kartellisakot.

USA:ssa nostetussa oikeusjutussa todettiin, että kolme suurinta kanadalaisyritystä olivat tehneet venäläisyrityksen kanssa salaisen sopimuksen, jolla potaskan hinta pyrittiin pitämään korkeana.

Kanadalaiset tuottajat saattavat saada myös kilpailijoita, sillä kaivosyhtiöt Intiasta, Saksasta ja Australiasta laativat jo arvioita omien potaskakaivostensa rakentamiseksi Kanadaan.

Kolme vuotta sitten australialainen kaivosyhtiö BHP Billiton yritti jopa vallata yhden suurista kanadalaisyhtiöistä, mutta Kanadan hallitus hylkäsi hintatarjouksen.

”On mielenkiintoista nähdä, säilyykö Kanadan potaskan vienti vielä keskitetysti Canpotexilla, joka neuvottelee kansainvälisistä hinnoista asiakkaiden kanssa, vai jättäytyvätkö uudet kaivosyhtiöt vientiyhteistyön ulkopuolelle”, Wells pohtii.

MIKE WILSON

Taiteilijat keskittyvät pääkaupunkiseudulle

KAUSTINEN (MT)
Muusikko **Kari Peitsamo** on huolissaan taiteentekijöiden keskittymisestä pääkaupunkiseudulle: 58 prosenttia kotimaisista taiteilijoista asuu Helsingissä tai Uudellamaalla ja neljä viidestä suurimmissa asutuskeskuksissa.

”Kuluneiden 35 vuoden aikana olen nähnyt tendenssin, että Suomi näivettyy ja on jatkuvasti Helsinki-keskeisempi. Suur-Helsinki imee sen veren.”

Peitsamo kertoi näkemyksensä Keski-Pohjanmaan seminaarissa, jossa pohdittiin kotimaisen taiteen tilaa Suomalainen luovuus -keskustelussa.

Peitsamo pelkää, että maakuntien taantuminen heikentää suomalaista kulttuuritarjontaa.

”Suomen pitäisi olla elävä ja asuttu, siinä tullaan aluepolitiikkaan. Onneksi vielä Kuopiossa kuulee persoonallista puheenpartta, ja maakunta näyttää erilaiselta kuin Turku.”

”Mutta reuna-Suomessa ei mene hyvin. Pidemmän päälle se tulee merkitsemään suomalaisen kulttuurin kaventumista.”

Sirnö vetosi kuntapäättäjiin

Taiteen edistämiskeskuksen johtaja **Minna Sirnö** vastasi Peitsamon aluepohdintaan vetoamalla kuntapäättäjiin.

”Suomi ei tule olemaan elävä ja asuttu, mikäli ihmisille ei ole tarjolla hengenravintoa kotiseudullaan. Kuntapäättäjien kannattaa miettiä vakavasti, mitä ylimitoitetut leikkaukset kulttuuripuolelle tekevät pienten kuntien elävyydelle.”

Kesäfestivaalien suosio on kasvanut tasaisesti.

”Viisi viime vuotta olen ihmetellyt, miten festareiden määrä kasvaa ja silti ihmisiä riittää joka paikkaan”, Sirnö hämmästeli.

JUKKA KOIVULA

EU-raha ei siirtänyt kuljetuksia pois maanteiltä

BRYSSEL (MT)
EU:n tilintarkastustuomioistuin arvostelee tuoreessa raportissaan EU-projekteja, joilla on yritetty siirtää rahtikuljetuksia maanteiltä muihin kuljetusmuotoihin.

”Yksinkertaisesti sanottuna ohjelmat eivät ole olleet vaikuttavia: tavoitteita ei ole saavutettu, maanteiden tavaraliikennettä vähentävä vaikutus jäi ohjelmien yhteydessä vähäiseksi”, raportin esittelystä vastaava tilintarkastustuomioistuimen jäsen **Ville Itälä** sanoo.

Marco Polo I ja II -ohjelmilla on vuodesta 2003 alkaen rahoitettu tavaraliikennealan hankkeita, joiden avulla kuljetuksia siirretään maanteiltä rautateille, sisävesille ja lyhyen matkan merenkulkuun. Ohjelmiin on käytetty EU-rahaa runsaat 500 miljoonaa euroa. Mukana on ollut myös suomalaisia yrityksiä.

Tilintarkastustuomioistuimen selvitysten mukaan suurin osa hankkeista olisi kuitenkin toteutunut myös ilman EU-rahoitusta.

Tilintarkastajat suosittavatkin, että EU lopettaisi rahoituksen tavarankuljetuspalveluille.

NIKLAS HOLMBERG

Puolustusvoimilta tilaus suomalaisyritykselle

Puolustusministeri **Carl Haglund** (r.) on valtuuttanut puolustusvoimat tilaamaan maavoimille kantolaitejärjestelmän Finn-Savotta Oy:ltä. Järjestelmään kuuluu varusteliivit, irrotettavia taskuja sekä reppu.

Hankinnan arvo on vajaat kahdeksan miljoonaa euroa. Varusteliivejä tilataan 12 500, muita osia 25 000 kappaletta.

Varusteet toimitetaan vuosina 2013–2016.

Retkeilytuotteita valmistava Finn-Savotta Oy on vuonna 1955 perustettu suomalainen perheyritys.

Yritys on tehnyt yhteistyötä puolustusvoimien kanssa 1960-luvun alusta asti. Suurin osa tuotteista valmistetaan yrityksen tehtaalla Karstulassa.

MT

PÄIVÄN KYSYMYS

Miten kesällä pilkitään?

Pudasjärvellä järjestetään ensi viikolla kymmenennet kesäpilkin MM-kisat.

Miten kesällä pilkitään, kilpailun sihteeri Marko Koivula?

Meillä on 25 puusta ja styroksista rakennettua 2 x 2,40 metrin lauttaa, jotka on maalattu valkoisiksi. Niissä on keskellä reikä, josta pilkitään. Vain yksi kilpailija on kerrallaan lautalla. Pilkkiaikaa on kolme tuntia.

Kuinka paljon kisaan on tulijoita?

Tällä hetkellä (tiistaina) kisaan on ilmoittautunut 185, mutta kisaviikon aikana määrä on joka vuosi kasvanut. Noin 250 tulee tällä vauhdilla, 300 on maksimimäärä.

Meillä on karsintoja maanantaista perjantaihin. Lauantaina kisataan välierät. Sunnuntaiaamuna on pikkufinaali ja päivällä varsinainen finaali.

Mitä kalaa kisoissa saadaan?

Pääsääntöisesti särkeä, kiiskeä, lahnaa, ahventa, salakkaa, joku haukikin on tullut. Isoin kisoissa saatu kala on ollut 2 350 grammaa painanut lahna. Myös 975-grammainen ahven on saatu. Näistä saa jo ruokaa itsellekin. Kisoista saduista pikkukaloista tehdään minkinrehua.

Teillä on myös yhtäjaksoisen kesäpilkkimisen maailmanennätysyritys. Kuinka pitkään aiotte pilkkiä?

Tavoite on saada pilkkiminen jatkumaan koko kisojen ajan. Tällä hetkellä ME on kuusi tuntia. Meillä on netissä liveseuranta, jossa kisaviikon aikana näkyy ennätyspilkkimisen ohella myös muun muassa saaliiden punnitusta.

MAIKKI KULMALA
http:pilkkiviikko.pudasjarvi.fi

Kestävyyttä ja monikäyttöisyyttä sekä pellolle että tienvarsien hoitoon!

ALKAEN 4 500,- sis. alv 0%

KRONE AM 203 S JA AM 243 S -LAUTASNIITTOKONEET

- Järeät öljykylpyiset hammaspyörät kestävät suuria kuormia ja takaavat ihanteellisen voimansiirron
- Kokonaan hitsattu ja kiilamainen teräpalkki takaa tarkan ja siistin leikkuujäljen
- Suora ja tarkka voimanottoakseliin kytketty voimansiirto
- Nivelakseli ja pikavaihtoterät vakiovarusteena
- Leveät, hyvin suojaavat kivisuojat
- Työleveydet 2,0 ja 2,4 metriä
- Alhainen tehontarve: 27 kW / 30 kW
- Lautasten lukumäärä: 5 kpl / 6 kpl

Kysy lisää laadukkaista Krone-niittokoneista Agrimarketista!

KRONE

Hinnat alv 0 % + toimituskulut.

Krone-työkoneet Agrimarketeista kautta maan. Lisätietoja: www.agrimarket.fi

AGRI MARKET